

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/19/4361

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor Elve Adamson
Otsuse tegemise aeg ja koht	14.01.2020 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	02.12.2019 (registreeritud inspektsioonis 03.12.2019)
Teabevaldaja	Politsei- ja Piirivalveameti Lääne prefektuur aadress: Pikk tn 18, 80089 Pärnu e-posti aadress: laane@politsei.ee , ppa@politsei.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxxx.xxxxxxx@hotmail.com

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

- 1) jätta vaie rahuldamata, kuna menetluse kestel on vaide esitajal võimaldatud toimikuga tutvuda;**
- 2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 (2)). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:

- Vaide esitaja esitas Pärnu prefektuurile pöördumise, milles palus väljastada talle toimiku kriminaalasjas nr 16750000003, mille menetlus lõpetati 18.05.2017 ning milles vaide esitaja oli kannatanu.
- 04.11.2019 keeldus Pärnu prefektuur soovitud toimiku väljastamisest põhjusel, et toimik on kriminaalmenetluse käigus väljastatud vaide esitaja kaitsjale ning soovi korral on võimalik seda kaitsjalt küsida.
- Vaide esitaja eeltooduga ei nõustunud ning esitas toimiku väljastamisest/teabenõude täitmisest keeldumise peale vaide.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

04.11.2019 keelduti andmast minule ja minu abikaasale kriminaaltoimikut rohkemaks tutvumiseks kriminaalasjas nr.16750000003.

Menetlus on lõpetatud 18.05.2017. Toimiku väljastamisest keeldus Pärnu politseijaoskonna menetlusgrupi vanemuurija Xxxxxxx Xxxxxx.

Meile on keeldutud õigusvastast teabe väljastamisest. Tegin avalduse uurijale, et ta väljastaks mulle kriminaaltoimiku tutvumaks uuesti. Alguses lubas, et katab kinni midagi seal ja nädala pärast keeldus. Ütles, et pöörduge andmekaitsele või halduskohtusse. See kriminaaltoimik puudutab mind, minu abikaasat ja surnud last. Korduvalt on uurijale helistatud.

Soovin, et te vaataksite üle meile saadetud keeldumise põhjuse uurija Xxxxxxx poolt.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Vastavalt Teie järelpärimisele teatan, et Erasikule väljastatakse koopia kriminaalasja nr 16750000003 toimikust.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Juurdepääs kriminaaltoimikule

AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Seega on ka kriminaalmenetluse käigus kogutud teave avalik teave AvTS-i mõistes, kuna on loodud/saadud politsei poolt kriminaalmenetluse läbiviimise käigus ehk avalikke ülesandeid täites.

Avaliku teabe seaduse § 1 sätestab selle seaduse eesmärgi, milleks on tagada üldiseks kasutamiseks mõeldud teabele avalikkuse ja igäühe juurdepääsu võimalus, lähtudes demokraatliku ja sotsiaalse õigusrüügi ning avatud ühiskonna põhimõttest ning luua võimalused avalikkuse kontrolliks avalike ülesannete täitmise üle.

AvTS § 3 lg 2 kohaselt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras. AvTS § 2 lg 2 punkti 4 kohaselt avaliku teabe seadust ei kohaldata teabele juurdepääsupiirangute, juurdepääsu eritingimuste, korra ja viiside osas, juhul kui need on eriseaduses või välislepingus sätestatud teisiti.

Kriminaalmenetluse raames ei saa menetlusosalist pidada igäüheks avaliku teabe seaduse mõistes, kuna menetlusosalistel on kriminaalmenetluses menetlusseadusest tulenevad õigused ja kohustused, mistõttu menetluse raames teabega tutvumisele avaliku teabe seadus ei kohaldu, kuna erinevate seaduste alusele teabel juurdepääsu võimaldamisel on erinevad eesmärgid. Seega kriminaalmenetluse kestel reguleerib menetlusdokumentidele juurdepääsu kriminaalmenetluse seadustik, mitte avaliku teabe seadus. Seda siiski menetluse lõpuni ja otsuse jõustumiseni.

Peale menetluse lõppu ja otsuse jõustumist ei reguleeri kriminaalmenetluse seadustik toimikus sisalduvate andmete, sh isikuandmete tutvustamist isikule. Seega on isikul peale menetluse lõppu võimalik esitada toimikus oleva teabe osas nii teabenõudeid kui küsida enda kohta käivaid andmeid, kas avaliku teabe seaduses sätestatud korras või Euroopa Liidu isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatu alusel.

Teabenõudele vastamine

Vaide kohaselt esitas vaide esitaja Pärnu prefektuurile teabenõude, milles soovis tutvuda kriminaaltoimikuga asjas nr 1675000003, milles vaide esitaja oli kannatanu. Pärnu prefektuur keeldus 04.11.2019 teabenõude täitmist põhjusel, et teabenõudjale on sama teave juba väljastatud ning ta ei ole põhjendanud, miks ta soovib sama teavet teistkorda saada.

Andmekaitse Inspeksioon eeltooduga ei nõustu. AvTS § 23 lg 2 p 1 lubab teabenõude täitmisest keelduda kui samale teabenõudjale on teave juba väljastatud ja teabenõudja ei põhjenda vajadust saada teavet teist korda. Samas Pärnu prefektuuri vastusest vaide esitajale selgub, et vaide esitajale kui kannatanule on toimikut tutvustatud kriminaalmenetluse raames ning toimiku koopias on väljastatud kriminaalmenetluse raames advokaadile. Pärnu prefektuuri vastusest vaide esitajale ei nähtu, et vaide esitajale oleks soovitud teabele juurdepääsu võimaldatud või toimiku koopia väljastatud teabenõude alusel. Kuna kriminaalmenetluse raames olid vaide esitajal kui menetlusosalisel menetlusseadustikust tulenevad õigused ja kohustused ning teabele juurdepääsu võimaldamine toimus eriseaduse, mitte avaliku teabe seaduse alusel, siis ei ole avaliku teabe seaduse alusel vaide esitajale varasemalt teavet väljastatud, mistõttu teabe väljastamisest keeldumine AvTS § 23 lg 2 punkti 1 alusel ei olnud põhjendatud.

Arvestada tuleb ka asjaoluga, et toimik on menetluse raames väljastatud advokaadile, mitte vaide esitajale ning kui politseil on soovitud teave/toimik olemas, siis ei anna avaliku teabe seadus võimalust keelduda teabenõude täitmisest ja saata teabenõudja kolmandatelt isikutelt teavet küsima.

Küll aga võib peale menetluse lõppu olla vaide esitaja õigus teabega/toimikuga tutvumiseks piiratum kui menetluse raames. Seda seetõttu, et peale menetluse lõppu ja otsuse jõustumist ei ole kannatanul enam suuremad õigused teabe saamiseks kui ükskõik kellel teisel teabenõudjal, v.a teda ennast või tema alaealist last puudutavate andmete osas, mille saamise õigus tuleb isikul, mitte avaliku teabe seadusest, vaid isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikkel 15 lõigetest 1 ja 3. Ehk siis teabenõude korral ei ole vaide esitajal õigust saada teisi isikuid puudutavaid andmeid või muud piiranguga teavet, vaid enda kohta käivaid andmeid ning teavet, millele ei ole piiranguid kehtestatud.

Enda kohta käivate andmete saamise õigus tuleneb ka Põhiseaduse §-st 44, mille kolmanda lõike kohaselt on Eesti kodanikul õigus seaduses sätestatud korras tutvuda tema kohta riigiasutustes ja kohalikes omavalitsustes ning riigi ja kohalike omavalitsuste arhiivides hoitavate andmetega. Andmesubjekti õigust tutvuda isikuandmetega saab piirata üksnes seadusega ning PS § 44 lg-s 3 sätestatud alustel, s.o teiste inimeste õiguste ja vabaduste ning lapse põlvnemise saladuse kaitseks, samuti kuriteo tõkestamise, kurjategija tabamise või kriminaalmenetluses tõe väljaselgitamise huvides. Seaduses sätestatavad piirangud peavad tuginema eelnimetatud põhiseaduslikele eesmärkidele ning olema demokraatlikus ühiskonnas proportsionaalsed.

Ka kohus on asjas nr 3-3-1-84-15 asunud seisukohale, et isikul, kelle andmeid kriminaaltoimik sisaldab, on õigus nende andmetega tutvuda ning saada enda kohta käivaid andmeid. Seda õigust saab piirata teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitseks (IKÜM artikkel 15 lg 4). Eeltoodust tulenevalt keeldus Pärnu prefektuur vaide esitaja teabenõude täitmisest ilma õigusliku aluseta.

Menetluse käigus on Pärnu prefektuur Andmekaitse Inspeksiooni teavitanud, et vaide esitajale väljastatakse toimiku koopia. Siinkohal pean vajalikuks korrata, et seda saab teha siiski ulatuses, mis ei sisalda teiste isikute piiranguga andmeid või muud piiranguga teavet. Et kontrollida, kas

vaide esitajale on väljastatud soovitud teave või võimaldatud soovitud toimikuga tutvuda, siis võttis inspeksioon Pärnu prefektuuri esindajaga telefoni teel ühendust. Pärnu prefektuuri esindaja selgituste kohaselt on vaide esitajal võimaldatud kohapeal soovitud toimikuga tutvuda ulatuses, mis ei sisalda piiranguga andmeid.

Lähtudes sellest, et antud juhul oli vaide esemeks Pärnu prefektuur poolt toimikuga tutvumisest/teabenõude täitmisest keeldumine, siis kuna menetluse kestel on vaide esitajal võimaldatud toimikuga tutvuda, on vaide ese ära langenud, mistõttu jääb vaie rahuldamata.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson
peainspektor
peadirektori volitusel